

O lidech doma uvězněných

11.01.2010 / Lidové noviny

ÚHEL POHLEDU

Ven nechodím, nikdy už nepůjdu. Nesejdu ze schodů a výtah jede jen do mezipatra...,“ řekl v posledním roce svého života Ivan Medek. Samozřejmě že toho v těch posledních měsících, prožitých v bytě, řekl mnohem víc, jistě mnohem podstatnějšího, ale i toto sdělení stojí za úvahu.

Medkovi bylo 84 roků a zemřel stářím. S tím, že už nevyjde z bytu, se v tomto věku smířil. I moje máma ve sto letech zemřela tiše a s vděčností, že mohla umřít doma, i když už nemohla vycházet. Také máme výtah až v mezipatře. Tak se prostě dříve stavělo. Lidé umírali v nižším věku, nemocní dožívali poslední dny, týdny, měsíce v nemocniční opuštěnosti, celá léta dožívali v ústavech a v tak zvaných léčebnách dlouhodobě nemocných.

Dnes, kdy se řada lidí brání dožívání v ústavech, kdy stát tuto potřebu pochopil a dává lidem starým a lidem s postižením finanční pomoc, aby si mohli zaplatit některé služby a žít a dožít doma, narážejí tito lidé na stejný problém jako moje máma, jako pan Ivan Medek - na bariérovost našich staveb. Čtyři nezbytné podmínky I můj manžel se stal invalidním a já teď ve velkoměstě, kde jsem se narodila a prožila celý život, sháním byt, který by splnil čtyři podmínky: možnost parkování v blízkosti domu, bezbariérový přístup do domu a k výtahu, který by zastavil u bytu. Tou čtvrtou podmínkou je, aby vozík projel všemi dveřmi. Přečetla jsem několik stovek inzerátů, odpověděla na desítky a stále jsem nic nenašla.

Proč? Protože mnohé novostavby se stále stavějí tak, že člověk musí překonat několik schodů při vstupu do budovy, dveře do koupelen a záchodů jsou úzké a vozík jimi neprojde. Ve starých domech stále chybějí výtahy a úpravy starších domů se povolují bez zajištění bezbariérovosti.

Je zcela neuvěřitelné, že i řada makléřů realitních kanceláří nechápe problémy vozíčkářů - ti zdraví lidé si nedovedou představit problémy lidí neschopných normálního pohybu. „Jsou tam jenom jeden nebo dva schody... ty dveře jsou dvoukřídlové, tak si je musí otevřít a projede... výtah jede do mezipatra a pak přece snad ten kousek vyjde... do té koupelny mu přece můžete pomoci, když jsou tam tak úzké dveře...“

V roce 1990 si mi stěžovala pracovnice stavebního odboru jedné pražské části, že se jí strašně zkomplikoval život tím, že musí u nových staveb vyžadovat úplně nesmyslnou věc, jakousi bezbariérovost pro lidi na vozíku, což považovala za blbost. Dokonce prohlásila, že u nás žádní vozíčkáři nejsou.

Ty, co potkáváme na ulici, to jsou jen turisté ze Západu. Odpověděla jsem, že i u nás vozíčkáři žijí, ale zatím většinou jen v ústavech, které vytvořil komunistický režim. Zvykli si na ústavní život v pasivitě, na živoření mezi stejně postiženými lidmi. Ale ti, kteří poznali život na svobodě buď díky tomu, že byli tehdy ještě mladí a zdraví, nebo měli úraz, který je připoutal k vozíku, až po listopadu 1989, ti většinou do ústavu nechtějí a hledají možnosti života na svobodě. Těžko ale hledají byt a těžko hledají přístupy do kin, divadel, na výstavy, do restaurací, hotelů a ubytovacích zařízení, mají problémy s přístupy do veřejné dopravy, s rozbitými a neupravenými chodníky... Kina, do kterých se fárá Ani domy, které dobří architekti krásně zrestaurovali, jako např. architekt Lábus Langhansův dům s výstavní galerií, nemají výtah. Někde pro něj opravdu není místo, ale tady by se byl dal instalovat na zeď zadního traktu, kde je galerie s kvalitními výstavami, ale špatně chodícím lidem a vozíčkářům je v patrech nepřístupná. Nedostanou se do mnoha divadel a kin, které byly už rekonstruovány, ale kam se -jak říkával Jan Werich - „fárá“, stejně jako do prostor, kam vzhůru vedou pouze schody. Například žádný vozíčkář nemůže navštívit výstavy v Jízdárně Pražského hradu. Nedávno jsem podepisovala petici k upřednostnění výstavby bezbariérových vstupů do zbylých stanic metra, kde chybí - územní plán Prahy pro další léta je totiž neupřednostňoval. Víím, že takových věcí si zdravý člověk opravdu nevšimne. Ale úředníci zodpovědní za úpravy starých staveb a za stavby nové by si to uvědomit měli. Je to jejich povinnost, i když ji možná zákon neukládá. Každému, i jim, se totiž může lehce stát, že skončí na posteli a jedině jízdou na vozíku se z té postele může dostat zpátky mezi lidi. Stane se to při dopravní nehodě, při skoku do vody, při pádu ze stromu, po amputaci nohy nebo prostě jen stářím.

Tak jako se to stalo panu Medkovi a jak se děje dalším tisícům lidí ve velkých městech.

O autorovi: LJUBA VÁCLAVOVÁ filmová dokumentaristka, členka správní rady Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové